

<http://hallofpeople.com/gr/>

ΦΙΟΝΤ'ΟΡ ΝΤΟΣΤΟΓΕΦΣΚΥ

Αποσπάσματα

ΕΓΚΛΗΜΑ ΚΑΙ ΤΙΜΩΡΙΑ

Οι πρώτες σελίδες

Μια μέρα, πάρα πολύ ζεστή, στις αρχές του Ιουλίου, ένας νέος βγήκε το βράδυ απ' το δωματιάκι που είχε νοικιασμένο στο στενό δρομάκι Σ., κατέβηκε τη σκάλα και, αργά-αργά, τράβηξε αναποφάσιστα κατά τη γέφυρα Κ. Τα κατάφερε να μην τον τρακάρει στη σκάλα η σπιτονοικοκυρά του. Το δωμάτιο του ήτανε στη σοφίτα ενός ψηλού σπιτιού, που είχε πέντε πατώματα, κι έμοιαζε περισσότερο με ντουλάπι παρά με κατοικία. Η σπιτονοικοκυρά του, που τον είχε και οικότροφο, καθότανε στο κάτω πάτωμα. Έτσι, όταν έβγαινε έξω, ήτανε υποχρεωμένος να περνά μπροστά από την κουζίνα, που η πόρτα της έμενε πάντοτε σχεδόν ορθάνοιχτη, αντίκρυ απ' τη σκάλα. Κάθε φορά που περνούσε από κει, ένιωθε ένα φόβο άρρωστο, που τον έκανε να ντρέπεται και να ζαρώνει τα φρύδια του. Χρωστούσε κάμποσα λεφτά στη σπιτονοικοκυρά του και φοβότανε μήπως βρεθεί μύτη με μύτη μαζί της. Όχι πως ήτανε φοβητσιάρης. Ούτε κι ένιωθε πως γονάτισε - ίσα-ίσα μάλιστα. Ωστόσο, εδώ και κάμποσο καιρό, βρισκότανε σε μια νευρική υπερένταση, που έφτανε τα όρια της υποχονδρίας. Ζούσε τόσο πολύ κλεισμένος στον εαυτό του και σε μια τόσο ολοκληρωτική απομόνωση, ώστε φοβότανε να συναντήσει όχι μονάχα τη

σπιτονοικοκυρά του, αλλά και κάθε άνθρωπο. Μ' όλο που τον είχε συντρίψει το βάρος της μιζέριας του, η φτώχεια έπαψε στο τέλος να τον βαραίνει. Είχε παρατήσει τις δουλειές που θα του εξασφάλιζαν το καθημερινό του ψωμί και δε φρόντιζε να το βγάλει με κανέναν άλλο τρόπο. Στην πραγματικότητα η σπιτονοικοκυρά του δεν τον τρόμαζε καθόλου - οσαδήποτε σχέδια κι αν κατάστρωνε εναντίον του. Το να τον σταματά όμως στο κεφαλόσκαλο, ν' ακούει τη συνηθισμένη της φλυαρία για πράγματα που δεν τον ενδιέφεραν, να του ξαναθυμίζει μ' επιμονή πως πρέπει να πληρώνει το νοίκι και να βρίσκεται στην ανάγκη να καταφεύγει σε διάφορες δικαιολογίες, να της ζητά συγγνώμη, να της λέει ψέματα... Α, όχι! Καλύτερα θα ήτανε να ξεγλιστρήσει, πατώντας σα γάτα στις σκάλες, και να χαθεί στο δρόμο δίχως να τον ιδεί κανείς. Αυτή τη φορά μάλιστα, μόλις βρέθηκε έξω, παραξενεύτηκε κι ο ίδιος με το φόβο που τον έκανε να νιώθει η σπιτονοικοκυρά του. "Να σχεδιάζεις τέτοια δουλειά και να σε πιάνει τόση ταραχή με το τίποτα!", σκέφτηκε χαμογελώντας παράξενα. "Χμ... Αλήθεια, η τύχη του ανθρώπου βρίσκεται στα χέρια του και την αφήνει να του ξεγλιστρήσει, μόνο και μόνο από τη δειλία του... Αυτό πια πρέπει να το πάρουμε σαν αξίωμα, θα 'θελα να ξέρω, τί είναι εκείνο που φοβούνται πιο πολύ οι άνθρωποι. Το να κάνουν ένα βήμα προς τα μπρος, να πούνε δυο λόγια για το πιστεύω τους - αυτό σίγουρα θα το φοβούνται πάνω απ' όλα. Εξ άλλου, μου φαίνεται πως φλυαρώ πολύ. Και, ακριβώς, επειδή φλυαρώ δεν κάνω τίποτε, ή καλύτερα επειδή δεν έχω κάνει τίποτε φλυαρώ. Τον τελευταίο μήνα συνήθισα να φλυαρώ, γιατί ήμουν αναγκασμένος να μένω ολόκληρες μέρες κλεισμένος στο καβούκι μου και να σκέφτομαι... να σκέφτομαι για όλα και για τίποτα. Για να ιδούμε... Γιατί πάω εκεί πέρα; Είμαι, στ' αλήθεια, ικανός να κάνω αυτό το έγκλημα; Είναι δυνατό να το 'χω βάλει σα σκοπό μου σοβαρά; Όχι δεν είναι σοβαρό. Βαυκαλίζομαι με μια

φαντασίωση κι αυτό με διασκεδάζει. Ένα παιγνίδι, ναι! Μάλλον για παιγνίδι πρόκειται". Στο δρόμο έκανε ζέστη τρομερή και η ατμόσφαιρα ήτανε αποπνικτική. Ο σαματάς από τον συνωστισμό των ανθρώπων - τους έβλεπες-, οι ασβέστες που υπήρχαν παντού, οι σκαλωσιές, τα τούβλα, η σκόνη και κείνη η χαρακτηριστική μπόχα του καλοκαιριού, που την ξέρουν καλά οι κάτοικοι της Πετρούπολης, όσοι δεν έχουν τα μέσα να πάνε το καλοκαίρι εξοχή - όλες αυτές οι δυνατές εντυπώσεις κλόνισαν άσχημα τα νεύρα του που, και δίχως αυτές, ήτανε κιόλας αρκετά κλονισμένα. Οι ανυπόφορες μυρουδιές απ' τις ταβέρνες, που αφθονούν σ' αυτό το μέρος, οι μεθυσμένοι που συναντά κανείς σε κάθε βήμα του, ακόμα και τις εργάσιμες ημέρες, συμπλήρωναν αυτόν τον θλιβερό και αποκρουστικό πίνακα. Μια αίσθηση αηδίας πέρασε σαν αστραπή στα λεπτά χαρακτηριστικά του νέου.

Πραγματικά, ήτανε πολύ καλοφτιαγμένος, με υπέροχα σκούρα μάτια, καστανά μαλλιά, λίγο πιο ψηλός απ' το κανονικό, με κορμί λεπτό και λυγερό. Γρήγορα, όμως, φάνηκε σα να βυθίζεται σε μια ονειροπόληση ή για την ακρίβεια σα να πέφτει σ' ένα είδος χαύνωσης, κι εξακολουθούσε να προχωρεί δίχως να βλέπει τίποτα τριγύρω και χωρίς, εξ άλλου, να 'χει και καμιά όρεξη να ιδεί τίποτα. Πού και πού μονάχα μίλαγε μόνος του, κατά τη συνήθεια που, καθώς το παραδεχότανε κι ο ίδιος, είχε αποκτήσει.

Καταλάβαινε τώρα πως σκοτεινίαζε κάπου-κάπου το μυαλό του και πως ένιωθε μεγάλη αδυναμία. Εδώ και δυο μέρες δεν είχε φάει τίποτα σχεδόν. Ήτανε τόσο άθλια ντυμένος, ώστε κάθε άλλος, όσο και να το 'χε συνηθίσει πια, θα ντρεπότανε να βγεί στο φως της ημέρας ντυμένος με τέτοια κουρέλια. Είναι αλήθεια πως η γειτονιά αυτή δεν ήτανε από κείνες όπου παραξενεύεσαι όταν ιδείς έναν κακοντυμένο. Η πλατεία της Σαναγοράς εκεί κοντά, τα ιδιόρρυθμα σπίτια και τα μαγαζιά που στιβάζονταν σ' εκείνους τους δρόμους και τα σοκάκια του κέντρου της Πετρούπολης, δημιουργούσανε μια

τόσο παρδαλή εικόνα, με κάθε λογής σουλούπι, έτσι που κανένας πια δεν απορούσε για το ντύσιμο του άλλου. Η ψυχή όμως αυτού του νέου ξεχειλίζει από μια περηφάνεια τόσο άγρια ώστε, παρ' όλη τη νεανική του ευαισθησία, δε ντρεπότανε να βγεί με τα κουρέλια του στο δρόμο. Το πράγμα άλλαζε όταν τύχαινε να συναντήσει κανένα γνωστό του ή κανέναν απ' τους παλιούς συμμαθητές του, που γενικά δεν του άρεσε να κάνει παρέα μαζί τους. Ωστόσο ένας μεθυσμένος που τον πήγαιναν, άγνωστο γιατί και πού, μέσα σ' ένα μεγάλο άδειο αραμπά, του φώναξε ξαφνικά καθώς περνούσε: "Έ, συ με το γερμανικό καπέλο!", ουρλιάζοντας με όλη του τη δύναμη και δείχνοντας τον με το δάχτυλο. Ο νέος σταμάτησε απότομα και, με μια κίνηση νευρική, έφερε το χέρι στο καπέλο του. Ήτανε ένα καπέλο ψηλό και στρογγυλό, που το είχε αγοράσει από του Τσίμερμαν, τριμμένο όμως από την πολυκαιρία, κοκκινισμένο, γεμάτο τρύπες και λεκέδες, με πεσμένα τα μπορ, που κρέμονταν στο πλάι κατά τον πιο αξιοθρήνητο τρόπο. Ωστόσο, εκείνο που ένιωσε δεν ήτανε καθόλου ντροπή. Ήτανε μάλλον τρόμος. "Καλά το φοβόμουνα", μουρμούρισε μες στην ταραχή του. "Το σκέφτηκα αυτό, να όμως που έγινε κάτι χειρότερο! Μια τέτοια ανοησία, το πιο ασήμαντοπραματάκι του κόσμου, μπορεί να χαλάσει όλη τη δουλειά! Ναι, τούτο δω το καπέλο με κάνει να ξεχωρίζω πολύ... Είναι γελοίο και γι' αυτό το λόγο το προσέχει ο άλλος... Μόνο μια τραγιάσκα θα ταίριαζε με τα κουρέλια μου, ή καλύτερα μια οποιαδήποτε στραπατσαρισμένη παλιορεπούμπλικα κι όχι τούτο δω τ' ακατονόμαστο πράμα. Κανένας δε φορεί τέτοιο καπέλο. Ξεχωρίζει από ένα βέρστι μακριά και ο καθένας ύστερα θα το θυμάται... Ναι, κάποιος θα το θυμηθεί και ύστερα ορίστε το πειστήριο του εγκλήματος... Ενώ, τώρα ακριβώς, πρέπει να περνάω όσο το δυνατόν πιο απαρατήρητος. Οι λεπτομέρειες, οι λεπτομέρειες - εδώ είναι όλη η ουσία... Αλλά, ακριβώς, κάτι τέτοιες λεπτομέρειες μπορούν να καταστρέψουνε τα πάντα...". Δεν

είχε να προχωρήσει πολύ, ήξερε ακόμα και πόσα βήματα έπρεπε να κάνει από την πόρτα του σπιτιού του: Εφτακόσια τριάντα ακριβώς. Τα είχε μετρήσει από τότε ακόμα που το σχέδιο του βρισκότανε στην κατάσταση του ονείρου. Εκείνο τον καιρό, μάλιστα, δεν πίστευε πως μπορεί να γίνουμε πραγματικότητα κάτι τέτοια όνειρα. Ερεθιζότανε μονάχα απ' την τερατώδη αλλά γοητευτική παρατολμία τους. Από τότε, όμως, πέρασε ένας μήνας κι άρχισε να βλέπει τα γεγονότα από μια άλλη οπτική γωνία, διαφορετική. Παρ' όλο που στους μονολόγους του δεν έπαυε να κατηγορεί τον εαυτό του, για έλλειψη δραστηριότητας και για αναποφασιστικότητα, είχε συνηθίσει, άθελα του σχεδόν, να βλέπει το "τερατώδες όνειρο" σα μια πράξη που αξίζει να την κάνει κανείς, αν και εξακολουθούσε να 'χει ελάχιστη εμπιστοσύνη στον εαυτό του. Τώρα, θα έκανε την "πρόβα" της δουλειάς και η ταραχή του μεγάλωνε με το κάθε βήμα. Λιπόψυχα και μ' ένα νευρικό τρεμούλιασμα προχώρησε σ' ένα τεράστιο κτίριο, που από τη μια μεριά είχε το κανάλι και απ την άλλη την οδό... Στο σπίτι αυτό, που ήτανε χωρισμένο σε μικρά διαμερίσματα, έμεναν εργαζόμενοι όλων των επαγγελμάτων: Σιδεράδες, ράφτες, μάγειροι, διάφορες κατηγορίες Γερμανοί, κοινές γυναίκες, μικροϋπάλληλοι, κι έβλεπες ανθρώπους να πηγαινοέρχονται και να μπαινοβγαίνουν απ' την μια κι απ' την άλλη πόρτα και να διασχίζουν τις δυο αυλές του σπιτιού. Το ακίνητο είχε τρεις-τέσσερις θυρωρούς. Ο νέος χάρηκε πολύ που δε συνάντησε κανέναν απ' αυτούς. Αφού πέρασε την πόρτα, προχώρησε αμέσως κατά τη δεξιά σκάλα, χωρίς να τον ιδεί κανείς. Ήτανε σκοτεινή και στενή αυτή η σκαλίτσα υπηρεσίας, που την ήξερε πια και που ήτανε φτιαγμένη έτσι, ώστε να μην μπορεί να πει πως δεν του άρεσε: Μέσα σε τούτο το σκοτάδι ένιωθε πως δεν διατρέχει κίνδυνο ούτε κι απ' το πιο αδιάκριτο βλέμμα.

[.....]

Οι τελευταίες σελίδες

Ο Ρασκόλνικοφ έμεινε στο νοσοκομείο όλη τη Σαρακοστή και τη βδομάδα του Πάσχα. Στην ανάρρωση, θυμήθηκε τα όνειρα που έβλεπε όταν ήταν στο κρεβάτι με πυρετό και παραλήρημα. Έβλεπε στον άρρωστο ύπνο του πως τάχα όλος ο κόσμος είχε καταδικαστεί να πεθάνει εξαιτίας μιας τρομερής κι ανήκουστης αρρώστιας που ερχόταν απ' τα βάθη της Ασίας και κατέκλυζε την Ευρώπη. Όλοι έπρεπε να χαθούν εκτός από μερικούς, πολύ λίγους, εκλεκτούς. Κάποιοι καινούριοι μικροσκοπικοί βάκιλλοι προσβάλλανε το σώμα του ανθρώπου. Οι βάκιλλοι όμως αυτοί ήταν πνεύματα που είχαν λογικό και θέληση. Οι άνθρωποι που προσβάλλονταν απ' αυτά τα μικρόβια, γίνονταν αμέσως δαιμονισμένοι και τρελοί. Ποτέ όμως, ποτέ, οι άνθρωποι δεν πίστευαν τόσο μυαλωμένο τον εαυτό τους, ποτέ δεν είχαν πιστέψει τόσο σταθερά πως είχαν βρει την αλήθεια, όσο αυτοί οι προσβλημένοι απ' την αρρώστια. Ποτέ δεν είχαν νομίσει πιο ατράνταχτα τα συμπεράσματά τους, τις επιστημονικές τους θεωρίες, τις ηθικές τους θεωρίες. Ολόκληροι συνοικισμοί, ολάκερες πολιτείες και λαοί μολύνονταν και τρελαίνονταν. Όλοι βρίσκονταν σε ταραχή και δεν καταλάβαιναν ο ένας τον άλλον, ο καθένας τους νόμιζε πως μονάχα αυτός κατέχει την αλήθεια και υπόφερε κοιτάζοντας τους άλλους, χτυπούσε το στήθος του, έκλαιγε και σύστρεφε τα χέρια του. Δεν ξέρανε ποιον και πώς έπρεπε να κρίνουν, δεν μπορούσαν να συμφωνήσουν τι έπρεπε να θεωρούν καλό και τι κακό. Δεν ξέρανε ποιον να κατηγορήσουν και ποιον ν' αθωώσουν. Οι άνθρωποι σκοτώνονταν μεταξύ τους με κάποιο άσκοπο μίσος. Μαζεύονταν ολόκληρα στρατεύματα και ρίχνονταν στους άλλους, μα οι φαντάροι, στην πορεία τους ακόμα, άρχιζαν ξαφνικά να χτυπιούνται και να πετσοκόβονται μεταξύ

τους· η παράταξη χαλούσε, λογχίζανε και σφάζανε, δαγκώνανε και τρώγανε ο ένας τον άλλον. Στις πολιτείες χτύπαγαν όλη μέρα οι καμπάνες· τους καλούσαν όλους, μα ποιος τους καλούσε και γιατί τους καλούσε, κανείς δεν το 'ξερε κι ήταν όλοι τους ανήσυχoi. Είχαν παρατήσει τα κοινά επαγγέλματα, γιατί ο καθένας πρότεινε μετατροπές και βελτιώσεις και δεν μπορούσαν να συμφωνήσουν· είχε παραμεληθεί κι η γεωργία. Εδώ και κει οι άνθρωποι μαζεύονταν μπουλούκια-μπουλούκια, συμφωνούσαν να κάνουν κάτι, ορκίζονταν να μη χωρίσουν ποτέ, αμέσως όμως αρχίζαν κάτι εντελώς διαφορετικό απ' αυτό που μόλις τώρα είχαν οι ίδιοι υπολογίσει, αρχίζαν να κατηγορούν ο ένας τον άλλον, έρχονταν στα χέρια και σφάζονταν. Άρχισαν οι πυρκαγιές, άρχισε η πείνα. Όλοι χάθηκαν, το παν καταστράφηκε. Η αρρώστια όλο και προχωρούσε. Σ' όλο τον κόσμο λίγοι μονάχα μπορούσαν να σωθούν· ήταν οι αγνοί κι οι εκλεκτοί, προορισμένοι να θεμελιώσουν ένα νέο ανθρώπινο γένος και μια καινούρια ζωή, ν' ανανεώσουν τους ανθρώπους, κανείς δεν είχε ακούσει τα λόγια τους και τη φωνή τους.

Τον Ρασκόλνικοβ τον βασάνιζε το ότι αυτός ο χωρίς νόημα εφιάλτης ξαναρχόταν τόσο μελαγχολικά και τυραννικά στη θύμησή του, κι ότι τόσον καιρό τώρα δεν πέραγε η εντύπωση των πυρετικών του ονείρων. Ήταν πια η δεύτερη βδομάδα μετά το Πάσχα. Οι μέρες ήταν ζεστές, ξάστερες, ανοιξιάτικες· στο θάλαμο των καταδίκων είχαν ανοίξει τα παράθυρα (είχαν κάγκελα κι από κάτω έκοβε βόλτες ένας σκοπός). Η Σόνια, σ' όλη τη διάρκεια της αρρώστιας του, δυο φορές μονάχα μπόρεσε να τον επισκεφθεί στο θάλαμο· κάθε φορά έπρεπε να πάρει άδεια, κι αυτό ήταν δύσκολο. Ερχόταν όμως συχνά στην αυλή του νοσοκομείου, κάτω απ' τα παράθυρα, ιδιαίτερα κατά το βραδάκι, και καμιά φορά έτσι μονάχα για να σταθεί λίγη ώρα στην αυλή και να κοιτάξει έστω κι από

μακριά τα παράθυρα του θαλάμου. Ένα απόγευμα ο Ρασκόλνικοβ, που είχε γίνει σχεδόν εντελώς καλά, αποκοιμήθηκε· σαν ξύπνησε, πλησίασε τυχαία στο παράθυρο και ξάφνου είδε μακριά, κοντά στην εξώπορτα του νοσοκομείου, τη Σόνια. Στεκόταν εκεί σαν κάτι να περίμενε. Σαν κάτι να τρύπησε κείνη τη στιγμή την καρδιά του· ανατρίχιασε και βιάστηκε να φύγει απ' το παράθυρο. Την άλλη μέρα η Σόνια δεν ήρθε, ούτε και την παράλλη. Τότε ο Ρασκόλνικοβ παρατήρησε πως την περίμενε με ανησυχία. Τέλος πήρε το εξιτήριό του. Σαν πήγε στη φυλακή, έμαθε απ' τους κατάδικους πως η Σόνια Σεμιόνοβα είχε αρρωστήσει, ήταν στο κρεβάτι και δεν έβγαινε καθόλου.

Ήταν πολύ ανήσυχος, κι έστειλε να ρωτήσουν πώς πάει. Γρήγορα έμαθε πως η αρρώστια της δεν είναι σοβαρή. Η Σόνια, μαθαίνοντας πως την πεθύμησε τόσο κι ανησυχεί, του 'στειλε ένα σημείωμα γραμμένο με μολύβι και του 'λεγε πως είναι πολύ καλύτερα, πως δεν είχε παρά ένα ελαφρό κρυολόγημα και πως θα 'ρχόταν γρήγορα, πολύ γρήγορα, να τον δει στο συνεργείο. Διαβάζοντας αυτό το σημείωμα, η καρδιά του χτυπούσε δυνατά και πονεμένα.

Η μέρα ήταν πάλι ζάστερη και ζεστή. Νωρίς το πρωί, κατά τις έξι, ξεκίνησε για τα έργα, στην όχθη του ποταμού όπου σε μια αποθήκη είχαν χτίσει ένα καμίνι και καίγανε αλάβαστρο και το κοπάνανε να γίνει σκόνη. Στείλανε εκεί τρεις μονάχα εργάτες. Ένας κατάδικος πήρε μαζί του τον φρουρό και πήγε στο φρούριο να πάρει κάποιο εργαλείο· ο άλλος άρχιζε να ετοιμάζει τα ξύλα και να τα στοιβάζει στο καμίνι. Ο Ρασκόλνικοβ βγήκε απ' την αποθήκη και κατέβηκε στον όχτο· εκεί έκατσε στα στοιβαγμένα δοκάρια κι άρχισε να κοιτάζει το φαρδύ κι ερημικό ποτάμι. Πάνω απ' τον

ψηλό όχτο, ξανοιγόταν μπροστά του μια μεγάλη Θέα. Απ' τον μακρινό απέναντι όχτο, έφτανε αχνό ένα τραγούδι. Εκεί, στην ηλιόλουστη, απέραντη στέπα, μόλις φαίνονταν σα μικρές τελείες οι συνοικισμοί των νομάδων. Εκεί υπήρχε λευτεριά και ζούσαν άλλοι άνθρωποι που δεν έμοιαζαν καθόλου με τούτους εδώ· εκεί σα να σταμάταγε κι ο ίδιος ο χρόνος, ήταν σα να μην είχαν περάσει οι αιώνες του Αβραάμ και των κοπαδιών του. Ο Ρασκόλνικοβ καθόταν ακίνητος και κοίταζε επίμονα· οι σκέψεις του σιγά-σιγά έσβηναν μέσα στην ονειροπόληση, στην ενατένιση· δε σκεφτόταν τίποτα, κάποια θλίψη όμως τον ανησυχούσε και τον βασάνιζε.

Ξαφνικά βρέθηκε μπροστά του η Σόνια. Είχε πλησιάσει αθόρυβα και κάθισε δίπλα του. Ήταν πολύ νωρίς ακόμα και το πρωινό αδιάζι ήταν τσουχτερό. Φορούσε το φτωχικό, παλιό πανωφόρι της κι ένα πράσινο μαντίλι. Το πρόσωπό της φαινόταν ακόμα άρρωστο, ήταν χλωμό, αδύνατο και τραβηγμένο. Του χαμογέλασε γλυκά και χαρούμενα μα, όπως το 'χε συνήθειο, το χέρι της του το άπλωσε δειλά.

Πάντα του 'δινε δειλά το χέρι της, μερικές φορές μάλιστα δεν του το 'δινε καθόλου, σα να φοβόταν πως θα το απόσπρωχνε. Πάντα σα να 'παιρνε το χέρι της με κάποια αποστροφ πάντα φαινόταν θυμωμένος που την έβλεπε και μερικές φορές δεν έβγαζε λέξη απ' το στόμα του σ' όλη τη διάρκεια της επίσκεψής της. Μερικές φορές εκείνη έτρεμε μπροστά του κι έφευγε βαθιά λυπημένη. Τώρα όμως τα χέρια τους δε χώρισαν. Της έριξε ένα γρήγορο βλέμμα και χαμήλωσε αμέσως τα μάτια του — κοίταζε χάμω και δε μιλούσε. Ήταν μόνοι, κανένας δεν τους είχε δει. Ο φρουρός κοίταζε αλλού κείνη τη στιγμή.

Δεν ήξερε πώς έγινε. Μα μονομιάς, σαν κάτι να τον άρπαξε και να τον έριξε στα πόδια της. Έκλαιγε κι αγκάλιασε τα γόνατά της.

Στην αρχή η Σόνια τρόμαξε φοβερά και χλώμιασε. Πετάχτηκε πάνω και τον κοίταζε τρέμοντας. Μα την ίδια στιγμή τα κατάλαβε όλα, κι ένα φως απέραντης ευτυχίας έλαμψε στα μάτια της. Το 'ξερε πια και δεν είχε καμιάν αμφιβολία πως την αγαπούσε πέρα απ' το κάθε τι και πως επιτέλους είχε έρθει εκείνη η στιγμή... Θέλανε να μιλήσουν μα δεν μπορούσαν. Δάκρυα πλημμύριζαν τα μάτια τους. Ήταν κι οι δυο τους χλωμοί κι αδύνατοι· όμως αυτά τα άρρωστα, χλωμά πρόσωπα τα φώτιζε τώρα η καινούρια ζωή. Είχαν ξαναγεννηθεί με την αγάπη· η καρδιά του καθενός είχε αποκτήσει μιαν αστείρευτη πηγή ζωής για την καρδιά του άλλου.

Αποφάσισαν να περιμένουν και να 'ναι υπομονετικοί. Έπρεπε να περάσουν άλλα εφτά χρόνια· τι τρομερά βάσανα και τι ατέλειωτη ευτυχία τους περίμεναν! Όμως αυτός είχε ξαναγεννηθεί και το 'ξερε και το 'νιωθε σ' όλο του το είναι, ενώ αυτή — αυτή ζούσε μονάχα απ' τη δική του ζωή.

Το ίδιο βράδυ, όταν κλείδωσαν τους θαλάμους, ο Ρασκόλνικοβ ξάπλωσε στο σανιδένιο του κρεβάτι και τη σκεφτόταν. Του φάνηκε μάλιστα κείνη τη μέρα πως όλοι οι κατάδικοι που ήταν εχθροί του, τον έβλεπαν τώρα διαφορετικά. Έπιασε μάλιστα κουβέντα μαζί τους και του απάντησαν φιλικά. Τα θυμόταν όλ' αυτά και σκεφτόταν πως δεν μπορούσε να γίνει αλλιώς. Μην τάχα δε θ' άλλαζαν όλα από δω και μπρος;

Σκεφτόταν εκείνη. Θυμήθηκε πόσον καιρό την είχε βασανίσει και της πλήγωνε συνεχώς την καρδιά. Θυμήθηκε το χλωμό κι αδύνατο προσωπάκι της. Μα οι θύμησες αυτές δεν τον στεναχωρούσαν καθόλου τώρα: Ήξερε με τι απέραντη αγάπη θα εξαγόραζε τώρα όλα της τα βάσανα. Και τη σημασία είχαν πια όλες, ό λ ε ς οι αγωνίες του παρελθόντος! Όλα, ακόμα και το έγκλημά του, η καταδίκη του κι η φυλακή, του φαινονταν τώρα σαν ένα ξένο,

παράξενο γεγονός, που δεν είχε καμιά σχέση μαζί του. Δεν μπορούσε όμως να σκεφτεί τίποτα για πολλήν ώρα κείνο το βράδυ κι ούτε μπορούσε ν' αναλύσει ή να συνειδητοποιήσει τίποτα· απλώς αισθανόταν. Η ζωή είχε μπει στη θέση της διαλεκτικής και κάτι εντελώς διαφορετικό άνοιγε τώρα το δρόμο του μες στο μυαλό του.

Κάτω απ' το μαξιλάρι του βρισκόταν το Ευαγγέλιο. Το πήρε μηχανικά. Το βιβλίο ήταν της Σόνιας· απ' αυτό του είχε διαβάσει την ανάσταση του Λαζάρου. Στην αρχή είχε φοβηθεί πως η Σόνια θα τον ενοχλούσε μιλώντας του για τη Θρησκεία, το Ευαγγέλιο, και θα τον παραφόρτωνε με βιβλία. Μα για μεγάλη του έκπληξη ούτε μια φορά δεν του 'κανε λόγο γι' αυτό κι ούτε καν του είχε προτείνει το βιβλίο αυτό. Της το 'χε ζητήσει μόνος του λίγο πριν αρρωστήσει και του το 'χε φέρει χωρίς να του πει λέξη. Ως τα τότε δεν το 'χε καν ανοίξει.

Δεν το άνοιξε ούτε και τώρα, μια σκέψη όμως πέρασε απ' το μυαλό του: "Μπορεί οι πεποιοθήσεις της να μην είναι τώρα και δικές μου; Τα αισθήματά της, οι πόθοι της τουλάχιστον..."

Κι η Σόνια είχε ταραχτεί πολύ κείνη τη μέρα και τη νύχτα ξανάπεσε άρρωστη. Ήταν όμως τόσο ευτυχισμένη —τόσο αναπάντεχα ευτυχισμένη— που τρόμαζε σχεδόν απ' την τόση ευτυχία. Εφτά χρόνια, μ ο ν ά χ α εφτά χρόνια! Στην αρχή της ευτυχίας τους ήταν στιγμές που αντιμετώπιζαν κι οι δυο τους τα εφτά αυτά χρόνια σα να 'ταν εφτά μονάχα μέρες. Ο Ρασκόλνικοβ δεν ήξερε πως η καινούρια ζωή δε θα του δινόταν χωρίς αντάλλαγμα, πως θα 'χε να πληρώσει ακριβά για να την αποκτήσει, πως θα του κόστιζε πολλές στεναχώριες, πολλά βάσανα...

Όμως εδώ αρχίζει μια άλλη ιστορία — η ιστορία ενός ανθρώπου που ξαναγεννήθηκε σιγά-σιγά, που έγινε καινούριος άνθρωπος, που πέρασε από έναν κόσμο σ' έναν άλλον, που μύηθηκε σε μια

νέα, άγνωστη πραγματικότητα. Αυτό μπορεί να 'ναι το θέμα μιας άλλης ιστορίας, μα η δική μας ιστορία τελειώνει εδώ.

Από το βιβλίο του Φιοντόρ Ντοστογιέφσκι Έγκλημα και Τιμωρία, μετάφραση Άρης Αλεξάνδρου, εκδόσεις Γκοβόστη.

(Αναδημοσίευση αποσπάσματος από poraganda.gr/egklima-ke-timoria-tou-ntostogiefski/)

Ο ΗΛΙΘΙΟΣ

Η πρώτη σελίδα

ΣΤΑ ΤΕΛΗ ΤΟΥ ΝΟΕΜΒΡΗ μια μέρα που φύσαγε νοτιάς, κατά τις εννιά το πρωί, η αμαξοστοιχία της Βαρσοβίας πλησίαζε στην Πετρούπολη, τρέχοντας μ' όλη της την ταχύτητα. Είχε τόση υγρασία και τόση ομίχλη που μόλις και μετά βίας πρόβαλε η μέρα· δέκα βήματα πιο κει, δεξιά κι αριστερά απ' τη γραμμή, δεν ξεχώριζες τίποτα σχεδόν πίσω απ' τα τζάμια του βαγονιού. Ανάμεσα στους επιβάτες, ήταν και μερικοί που επέστρεφαν απ' το Εξωτερικό. Μα ο πιο πολύς κόσμος ήταν στριμωγμένος στα βαγόνια της τρίτης θέσης, όλο λαουτζίκος και κάτι μικροεπιχειρηματίες που δεν έρχονταν από πολύ μακριά. Όλοι φυσικά ήταν κουρασμένοι, ολονών τα μάτια ήταν βαριά απ' την άγρυπνη νύχτα, όλοι ήταν ξεπαγιασμένοι, όλα τα πρόσωπα ήταν ωχροκίτρινα, στο χρώμα της ομίχλης. Σ' ένα απ' τα βαγόνια της τρίτης θέσης, απ' το χάραμα κιάλας, βρεθήκανε να κάθονται ο ένας αντίκρυ στον άλλον, δίπλα στο παράθυρο, δυο επιβάτες, κι οι δυο τους νέοι, κι οι δυο τους χωρίς σχεδόν αποσκευές κι οι δυο τους ντυμένοι μάλλον φτωχικά, κι οι δυο τους με αρκετά αξιοπρόσεχτη, φυσιογνωμία, και που κι οι δυο τους τέλος δείξανε τη διάθεση να πιάσουν κουβέντα. Αν ξέρανε κι οι δυο τους τι ήταν το ιδιαίτερο κείνη τη στιγμή που τους έκανε αξιοπρόσεχτους, τότε, φυσικά, θα μέναν έκπληκτοι, που η σύμπτωση τους είχε τόσο παράξενα καθίσει τον ένα αντίκρυ στον άλλον, στην τρίτη θέση της αμαξοστοιχίας Βαρσοβία— Πετρούπολη. Ο ένας απ' αυτούς είχε μέτριο ανάστημα, ήταν κάπου είκοσι εφτά χρονών, κατσαρομάλλης και σχεδόν μελαχρινός, με σταχτιά, μικρά, μα φλογερά μάτια. Η μύτη του

ήταν πλατιά και πλακουτσωτή, το πρόσωπο με πεταχτά μήλα. Τα λεπτά του χείλη στραβώνανε συνεχώς σ' ένα αδιάντροπο, κοροϊδευτικό και μάλιστα μοχθηρό χαμόγελο, το μέτωπό του όμως ήταν ψηλό και καλοφτιαγμένο κι ομόρφαινε το κάτω μέρος του προσώπου με τα κάπως αγροίκα χαρακτηριστικά. Ιδιαίτερη εντύπωση σου 'κανε στο πρόσωπο εκείνο η θανατερή του χλομάδα που 'δινε σ' όλη τη φυσιογνωμία του νέου ένα ύφος εξαντλημένο, παρ' όλο που ήταν αρκετά γεροδεμένος, και ταυτόχρονα του πρόσδινε κάτι τόσο παθιάρικο, που θα 'λεγες πως υποφέρει, πράγμα που δεν εναρμονιζόταν καθόλου με το αυθάδικο και βάνουσοχαμόγελό του και το σκληρό, γεμάτο αυταρέσκεια βλέμμα του. Ήταν ζεστά ντυμένος· φόραγε μια μαύρη, κλειστή γούνα από προβιά και τη νύχτα δεν κρύωνε, ενώ ο γείτονάς του βρέθηκε αναγκασμένος να υποφέρει όλη τη γλύκα της υγρής νοεμβριανής ρούσικης νύχτας —κι είχε ρίγη στη ράχη — γιατί φαίνεται πως δεν ήταν προετοιμασμένος για τέτοιο κρύο. Φόραγε έναν αρκετά φαρδύκαι χοντρό μανδύα, χωρίς μανίκια και με τεράστια κουκούλα, ίδιον κι απaráλλαχτο με τους μανδύες που φοράνε συχνά οι ταξιδιώτες το χειμώνα, κάπου μακριά στο Εξωτερικό, στην Ελβετία ή λόγουχάρη στη Βόρεια Ιταλία, χωρίς φυσικά να υπολογίζουν σε τόσο μεγάλες διαδρομές, σαν απ' το Εϊντκούενεν ως την Πετρούπολη. Όμως εκείνο που έφτανε και παράφτανε στην Ιταλία, αποδείχτηκε πως δεν ήταν και τόσο αρκετό στη Ρωσία. Ο κάτοχος του μανδύα με την κουκούλα κι αυτός ήταν ένας νέος είκοσι έξι με είκοσι επτά χρονών, με ανάστημα λίγο ψηλότερο απ' το μέτριο, πολύ ξανθός, με πυκνά μαλλιά, με αδύνατο πρόσωπο και μ' ένα μικρό, μυτερό σχεδόν άσπρο γενάκι. Τα μάτια του ήταν μεγάλα, γαλανά κι ασάλευτα· στο βλέμμα τους υπήρχε κάτι το ήρεμο, βαρύ ωστόσο, κάτι γεμάτο από κείνη την παράξενη

έκφραση που κάνει μερικούς να μαντεύουν απ' την πρώτη κιόλας ματιά πως ο άνθρωπος αυτός πάσχει από επιληψία. Το πρόσωπο του νέου ήταν άλλωστε ευχάριστο, λεπτό και στεγνό, άχρωμο όμως, και τώρα μάλιστα είχε μελανιάσει απ' το κρύο. Απ' τα χέρια του κρεμόταν ένα μικρό μπογαλάκι από παλιό ξεθωριασμένο φουλάρι που φαίνεται να 'χε μέσα όλα τα ταξιδιωτικά του υπάρχοντα. Φορούσε παπούτσια με διπλές σόλες και γκέτες— όλα αυτά κάθε άλλο παρά ρούσικα. Ο μαυρομάλλης γείτονας με την προβιά τα περιεργάστηκε όλ' αυτά, όχι τόσο από περιέργεια μα γιατί δεν είχε τι άλλο να κάνει, και τέλος ρώτησε με εκείνο το αδιάκριτο χαμόγελό του που μ' αυτό εκφράζεται καμιά φορά απροσχημάτιστα κι ακατάδεχτα η ανθρώπινη ευχαρίστηση μπροστά στις ατυχίες του πλησίον:

— Κρύο, ε;

Κι ανασήκωσε τους ώμους.

ΑΔΕΡΦΟΙ ΚΑΡΑΜΑΖΟΦ

Απόσπασμα στο οποίο ένας βαθιά θρησκευόμενος Χριστιανός ιεροεξεταστής μιλάει στον Χριστό που υποτίθεται πως ξανακατέβηκε στην γη

«Είσαι Εσύ; Εσύ;... Σώπα, μην αποκρίνεσαι. Τι θα μπορούσες, άλλωστε, να πεις; Το τι θα πεις περίφημα το ξέρω. Δε δικαιούσαι όμως να προσθέσεις το παραμικρό στα όσα είπες κάποτε. Γιατί λοιπόν ήρθες να χαλάσεις την ησυχία μας; Γιατί για να χαλάσεις την ησυχία μας ήρθες, και τούτο το γνωρίζεις. Ξέρεις όμως τι έχει να γίνει αύριο; Δεν ξέρω ποιος είσαι ούτε και θέλω να μάθω. Είτε είσαι Εκείνος είτε κάποιος που του μοιάζει απλώς, εγώ αύριο θα σε καταδικάσω και θα σε κάψω στην πυρά ως το δολιότερο των αιρετικών κι ο ίδιος ο λαός που σήμερα σου φιλούσε τα πόδια, αύριο κιόλας, μ' ένα μου νεύμα, θα τρέχει να ρίξει στην πυρά Σου προσανάμματα, αυτό το ξέρεις; Ναι, ίσως να το ξέρεις.» «Θέλεις να πας στον κόσμο και πηγαίνεις με άδεια χέρια, φέρνοντας μονάχα κάποιαν επαγγελία ελευθερίας που αυτοί, μέσα στην κουταμάρα τους και την έμφυτη ατιμία τους, είναι ανίκανοι ακόμα και να τη σκεφτούν, που τη φοβούνται και τη τρέμουν, γιατί για τον άνθρωπο και την κοινωνία των ανθρώπων ποτέ τίποτα δε στάθηκε πιο αβάσταχτο από την ελευθερία! Βλέπεις όμως τούτες τις πέτρες μέσα στη γυμνή, φλογισμένη έρημο; Εάν τις μετατρέψεις σε ψωμί, θα τρέξει πίσω σου η ανθρωπότητα ωςάν κοπάδι ευγνώμον και πειθήνιο, το οποίο όμως θα τρέμει αιώνια μην τύχει και τραβήξεις το χέρι σου και του λείψει το ψωμί σου. Εσύ όμως δεν ήθελες να στερήσεις από τον άνθρωπο την ελευθερία του και απέκρουσες την πρόταση, γιατί τι είδους ελευθερία είναι αυτή συλλογίστηκες, αν η υπακοή ξεπληρώνεται με ψωμί;» «Καμιά

επιστήμη δεν θα τους προσφέρει τον άρτο ενόσω παραμένουν ελεύθεροι, αλλά η κατάληξη θα είναι να φέρουν την ελευθερία τους και να την αποθέσουν στα πόδια μας και να μας πουν: "Κάλλιο να μας σκλαβώσετε, αλλά ταΐστε μας". Και τελικά θα καταλάβουν και οι ίδιοι πως είναι αδιανόητο να υπάρξει για τον καθένα και η ελευθερία και ο επίγειος άρτος, γιατί ουδέποτε θα μάθουν να τα μοιράζονται αυτά μεταξύ τους! Θα πεισθούν επίσης ότι ουδέποτε θα απελευθερωθούν, γιατί είναι αδύναμοι, ακόλαστοι, τιποτένιοι και αντάρτες!» «Διορθώσαμε το έργο Σου και το βασίσαμε στο θαύμα, στο μυστήριο και στην αυθεντία. Και χάρηκαν οι άνθρωποι, διότι πάλι σαν κοπάδι τους οδηγούν, και απαλλάχθηκαν επιτέλους οι καρδιές τους από το δώρο τούτο το φοβερό που τόσα βάσανα τους είχε φέρει. Λέγε πράξαμε σωστά, ήταν σωστά αυτά που πράξαμε και τους διδάξαμε; Μην εμείς δεν αγαπήσαμε την ανθρωπότητα, αφού με τόση ταπεινοφροσύνη παραδεχθήκαμε την αδυναμία της, από αγάπη γι' αυτήν αλαφρύναμε το φορτίο της, επιτρέψαμε στην αδύναμη φύση της ως και την αμαρτία, αρκεί αυτή να γίνεται με την αδεία μας; Γιατί λοιπόν έρχεσαι τώρα να μας χαλάσεις την ησυχία μας;»